

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ,
ΥΠΟΔΟΜΩΝ, ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ & ΔΙΚΤΥΩΝ**

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΘΕΣΜΙΚΗΣ
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
Ταχ. Δ/ση : Νίκης 10, Σύνταγμα
Ταχ. Κώδικας : 105 63
Πληροφορίες: Κ. Σιδηρόπουλος,
Κ. Αρβανίτης

Αθήνα, 04/09/2012
Αρ. Πρωτ.: 38140/ΕΥΘΥ 760

Προς: ως Πίνακας Αποδεκτών

Τηλ. : 210- 3742022/20
Fax : 210- 3742060
E-mail: ksidiropoulos@mou.gr,
karvanitis@mnc.gr

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΡΧΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ
Ταχ. Δ/ση : Νίκης 10, Σύνταγμα
Ταχ. Κώδικας : 105 63
Πληροφορίες: Γραφείο προϊσταμένου

Τηλ. : 213- 1500 401
Fax : 213- 1500 403
E-mail: dsousounis@mou.gr,

Θέμα: Οδηγίες προς τους φορείς διαχείρισης σχετικές με τη χρηματοδότηση του μη επιλέξιμου ΦΠΑ σε συγχρηματοδοτούμενα έργα των Ε.Π. του Ε.Σ.Π.Α.

Σχετικά : 1. Ν. 4002/2011 (ΦΕΚ 180/Α/22-8-2011), άρθρο 18, § 3β
2. Ν. 4072/2012 (ΦΕΚ 86 Α/ 11-4-2012), άρθρο 242, § 3
3. ΚΥΑ αρ. πρωτ: 26931/ ΕΥΘΥ 580/ 14.6.2012 (ΦΕΚ 1968/Β/18.6.2012)

Εισαγωγή

Με το άρθρο 18, § 3β του Ν. 4002/2011 (ΦΕΚ 180 /Α/ 22-8-2011), η παροχή νερού (πλην αρδευτικού ύδατος) και η υπηρεσία αποχέτευσης που πραγματοποιούνται απ' ευθείας από τους ΟΤΑ ή τους συνδέσμους αυτών, το Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ έχουν υπαχθεί σε καθεστώς ΦΠΑ. Συνέπεια της διάταξης αυτής είναι ότι ο ΦΠΑ έργων ύδρευσης / αποχέτευσης που υλοποιούνται από τους φορείς αυτούς είναι πλέον ανακτήσιμος και επομένως μη επιλέξιμη δαπάνη για τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα.

Σε συνέχεια των ανωτέρω και μετά την έκδοση της ΚΥΑ αρ. πρωτ: 26931/ ΕΥΘΥ 580/ 14.6.2012 παρέχονται οδηγίες προς τους αρμόδιους φορείς διαχείρισης για τις απαιτούμενες ενέργειες, σχετικά με τις συνέπειες της διάταξης αυτής στις συγχρηματοδοτούμενες πράξεις ύδρευσης / αποχέτευσης με δικαιούχους/κυρίου έργων ΔΕΥΑ, Δήμους, συνδέσμους ΟΤΑ, το Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ, καθώς για τη χρηματοδότηση του μη επιλέξιμου ΦΠΑ πράξεων -πλην κρατικών ενισχύσεων- που υλοποιούν οι μη εισαγμένες στο χρηματιστήριο Ανώνυμες Εταιρίες του δημοσίου.

A. Επιλεξιμότητα ή μη του ΦΠΑ σε έργα ύδρευσης / αποχέτευσης**A1. Περίοδοι επιλεξιμότητας ή μη του ΦΠΑ**

Ο ΦΠΑ επί τιμολογίων που έχουν εκδοθεί από 1.1.2011 και μετά που αφορούν σε πράξεις ύδρευσης / αποχέτευσης με κύριο του έργου δήμο, σύνδεσμο ΟΤΑ, το δημόσιο, ΝΠΔΔ δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη, εκτός των πράξεων που αναφέρονται στην παράγραφο Α2.

Τιμολόγια που έχουν εκδοθεί από αναδόχους έργων ύδρευσης / αποχέτευσης μέχρι και την 31.12.2010, είναι καταχωρημένα από τους λήπτες και αφορούν σε χρήσεις για τις οποίες έχουν εκδοθεί αποτελέσματα. Σύμφωνα με το τότε ισχύον καθεστώς ΦΠΑ δεν υπήρχε δυνατότητα διακανονισμού και κατά συνέπεια η δαπάνη ΦΠΑ αποτέλεσε στοιχείο κόστους. Ως εκ τούτου τη δαπάνη ΦΠΑ επί τιμολογίων με ημερομηνία έκδοσης μέχρι και 31.12.2010 είναι επιλέξιμη.

A.2. Επιλεξιμότητα ΦΠΑ έργων ύδρευσης με κύριο το Δημόσιο ή ΝΠΔΔ

Ο ΦΠΑ που καταβάλλεται επί δαπανών για την κατασκευή έργων ύδρευσης (πχ φράγματα, αντλιοστάσια, γεωτρήσεις, υδραγωγεία, εγκαταστάσεις επεξεργασίας κλπ) τα οποία ανήκουν μετά την ολοκλήρωσή τους κατά κυριότητα στο δημόσιο ή ΝΠΔΔ και από τα οποία η διάθεση του ύδατος προς άλλους φορείς (πχ ΕΥΔΑΠ, ΕΥΑΘ, ΔΕΥΑ, Δήμους ή Συνδέσμους αυτών κλπ) πραγματοποιείται χωρίς τίμημα ή οποιασδήποτε άλλης μορφής αντάλλαγμα είναι επιλέξιμη δαπάνη.

B. Απαιτούμενες ενέργειες διαχείρισης για τις πράξεις ύδρευσης / αποχέτευσης ΟΤΑ, συνδέσμων ΟΤΑ, δημοσίου και ΝΠΔΔ**B1 Χρηματοδότηση της δαπάνης μη επιλέξιμου ΦΠΑ**

Η χρηματοδότηση της δαπάνης του ΦΠΑ για έργα ύδρευσης/αποχέτευσης των ΟΤΑ, συνδέσμων ΟΤΑ, δημοσίου ή ΝΠΔΔ (φορέων της παραγράφου α του άρθρου 1 της ΚΥΑ αρ. πρωτ: 26931/ ΕΥΘΥ 580/ 14.6.2012 /ΦΕΚ 1968/Β/18.6.2012) μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, πραγματοποιείται με εγγραφή της σχετικής δαπάνης στον προϋπολογισμό ΠΥ1, με σχετική πρόβλεψη στην απόφαση ένταξης της συγχρηματοδοτούμενης πράξης.

Ο κύριος έργου ύδρευσης / αποχέτευσης οφείλει να διακανονίζει τη χρηματοδότηση του ΦΠΑ των δαπανών κατασκευής ή προμήθειας κατά τα οριζόμενα στη νομοθεσία που διέπει το ΦΠΑ, αξιοποιώντας και τις δυνατότητες που ορίζονται στην ΚΥΑ αρ. πρωτ: 26931/ ΕΥΘΥ 580/ 14.6.2012 (ΦΕΚ 1968/Β/18.6.2012).

B2. Διόρθωση καταχωρημένων δαπανών μη επιλέξιμου ΦΠΑ

Με ευθύνη των οικείων φορέων διαχείρισης αντλούνται μέσω του ΟΠΣ όλα τα καταχωρημένα τιμολόγια δαπανών των πράξεων από 1/1/2011 και μετά προκειμένου να διορθωθεί η ενδεχόμενη δήλωση δαπάνης που περιλαμβάνει μη επιλέξιμο ΦΠΑ. Η διόρθωση των δαπανών που έχουν ήδη καταχωρηθεί και περιλαμβάνουν τον κατά τα ανωτέρω μη επιλέξιμο ΦΠΑ πραγματοποιείται από τους αρμόδιους φορείς διαχείρισης με «Δελτίο Καταχώρησης Διόρθωσης Δαπανών» κατηγορίας 5.

B3. Ειδική διάταξη στο Σύμφωνο Αποδοχής Όρων (ΣΑΟ)

Στο ΣΑΟ που συνοδεύει την απόφαση ένταξης πράξης με την οποία χρηματοδοτείται η δαπάνη του ΦΠΑ, ως μη επιλέξιμη δημόσια δαπάνη αναγκαία για το έργο, προστίθεται ως ειδικός όρος: «Ο δικαιούχος υποχρεούται στην επιστροφή της χρηματοδότησης της μη επιλέξιμης δημόσιας δαπάνης που λαμβάνει από το ΠΔΕ, σύμφωνα με τους όρους της ΚΥΑ αρ. πρωτ: 26931/ ΕΥΘΥ 580/ 14.6.2012 (ΦΕΚ 1968/Β/18.6.2012)». Για τις εν εξελίξει πράξεις, ο φορέας διαχείρισης ενημερώνει κάθε δικαιούχο πράξης ύδρευσης/αποχέτευσης για την υποχρέωση επιστροφής του χρηματοδοτηθέντος μη επιλέξιμου ΦΠΑ, με σχετική επιστολή (εκτός ΟΠΣ), η οποία

αποτελεί προσθήκη στο ΣΑΟ. Ο σχετικός όρος θα περιληφθεί στο ΣΑΟ σε ενδεχόμενη μελλοντική τροποποίησή του.

B4. Λοιπές ενέργειες διαχείρισης

Εφεξής η δαπάνη ΦΠΑ πράξεων ύδρευσης / αποχέτευσης δεν είναι επιλέξιμη. Για το λόγο αυτό τροποποιείται το πεδίο 125 ως προς το καθεστώς ΦΠΑ του δικαιούχου (κυρίου του έργου). Η αλλαγή αυτή πραγματοποιείται από την ΕΥ ΟΠΣ μετά από εισήγηση κάθε φορέα διαχείρισης για τις εν λόγω πράξεις. Δεν απαιτείται, στη φάση αυτή, από το φορέα διαχείρισης άλλη μεταβολή στοιχείων στο ΤΔΠ και την απόφαση ένταξης. Οι μεταβολές που επήλθαν λόγω της εφαρμογής των Ν. 4002/2011 και 4072/2012 δύνανται να πραγματοποιηθούν σε επόμενη αναγκαία επικαιροποίηση ή τροποποίηση του ΤΔΠ και της Απόφασης Ένταξης ή στο κλείσιμο της πράξης.

Οι ανωτέρω μεταβολές στο ΤΔΠ θα αφορούν στο μη επιλέξιμο ποσό του ΦΠΑ που προκύπτει μετά την ημερομηνία διόρθωσης των δαπανών που περιγράφεται στην παράγραφο Β2 και πρέπει να γίνουν ως ακολούθως :

Στο πεδίο 131, ποσό της επιλέξιμης Δημόσιας Δαπάνης, θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται : α) τα ποσά του ΦΠΑ που αντιστοιχούν σε τιμολόγια που έχουν εκδοθεί μέχρι 31.12.2010 και β) τυχόν ποσά ΦΠΑ που αντιστοιχούν σε μεταγενέστερα τιμολόγια τα οποία είχαν δηλωθεί ως επιλέξιμα (αποδεκτά διαχείρισης) πριν την εφαρμογή του νόμου και τα οποία διορθώθηκαν σύμφωνα με την παράγραφο Β2.

Στο πεδίο 132, ποσό μη επιλέξιμης δημόσιας δαπάνης από το ΕΠ - αναγκαία για το έργο, εγγράφεται το υπολοιπό ποσό του ΦΠΑ που απαιτείται για την πράξη. Αναλόγως τροποποιείται και το πεδίο 140, επιλέξιμη ΔΔ για τον υπολογισμό της κοινοτικής συνδρομής, καθώς και τα πεδία 146, 147 και 148 του πίνακα ενδεικτικής ετήσιας κατανομής της δημόσιας δαπάνης.

Γ. Χρηματοδότηση μέρους του μη επιλέξιμου ΦΠΑ πράξεων ΑΕ δημοσίου και ΔΕΥΑ

Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 2 της ΚΥΑ αρ. πρωτ: 26931/ ΕΥΘΥ 580/ 14.6.2012 (ΦΕΚ 1968/Β/18.6.2012) δύνανται η αρμόδια αρχή διαχείρισης με τη σύμφωνη γνώμη της Διεύθυνσης Δημοσίων Επενδύσεων (ΔΔΕ) του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων να περιλαμβάνει στην απόφαση ένταξης τη χρηματοδότηση μέρους της μη επιλέξιμης δαπάνης ΦΠΑ των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων, πλην κρατικών ενισχύσεων, που υλοποιούν οι μη εισαγμένες στο χρηματιστήριο Ανώνυμες Εταιρίες του δημοσίου καθώς και οι Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης - Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ) στις περιπτώσεις που αυτές κατασκευάζουν έργα σε οικισμούς με πραγματικό πληθυσμό μικρότερο των 10.000 κατοίκων. Η δυνατότητα αυτή υλοποιείται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και έχει ως αναγκαία προϋπόθεση την υποβολή σχετικού αιτήματος εκ μέρους του κυρίου του έργου προς το φορέα χρηματοδότησης, με βάση το οποίο να τεκμηριώνεται η σχετική ανάγκη.

Η τεκμηρίωση αυτή βασίζεται στις ετήσιες ταμειακές ανάγκες που προβλέπονται για τη χρηματοδότηση των κατ' έτος πιστωτικών υπολοίπων ΦΠΑ του κυρίου του έργου, που οφείλονται στην πράξη κατά την περίοδο υλοποίησής της. Ειδικότερα:

- Εάν η προβλεπόμενη ετήσια διαφορά ΦΠΑ συνολικών εκροών - εισροών κατ' έτος είναι θετική ή μηδενική, τότε ο κύριος του έργου δεν δικαιούται χρηματοδότησης του μη επιλέξιμου ΦΠΑ.
- Εάν η προβλεπόμενη ετήσια διαφορά ΦΠΑ συνολικών εκροών - εισροών κατ' έτος είναι αρνητική, τότε ο κύριος του έργου δικαιούται χρηματοδότησης μέχρι του ποσού της διαφοράς αυτής, εκτός εάν αυτή υπερβαίνει το ύψος της δαπάνης του ΦΠΑ των τιμολογίων της πράξης, οπότε δύνανται να χρηματοδοτηθεί μέχρι του ύψους αυτού.

Ο φορέας χρηματοδότησης εφ' όσον αξιολογήσει ως εύλογο το αίτημα και λαμβάνοντας υπ' όψη τις δυνατότητες χρηματοδότησης από την οικεία ΣΑ διαβιβάζει το αίτημα για μερική χρηματοδότηση του μη επιλέξιμου ΦΠΑ στη ΔΔΕ του Υπουργείου

Ανάπτυξης, με τη σημείωση ότι η τελευταία οφείλει να δώσει τη σύμφωνη ή μη γνώμη της και να το προωθήσει στη ΔΑ/ΕΔΑ/ΕΦΔ. Η εγγραφή του μέρους της δαπάνης του μη επιλέξιμου ΦΠΑ που χρηματοδοτείται από το ΠΔΕ στις ως άνω περιπτώσεις, πραγματοποιείται με εγγραφή της στον προϋπολογισμό ΠΥ2, με σχετική πρόβλεψη στην απόφαση ένταξης πράξης.

Δ. Επιστροφή χρηματοδοτηθέντος από το ΠΔΕ του μη επιλέξιμου ΦΠΑ και διαδικασία εκκαθάρισης

Δικαιούχος ή κύριος έργου οφείλει να επιστρέψει το ποσό της δαπάνης του μη επιλέξιμου ΦΠΑ, για το οποίο χρηματοδοτείται από 1.1.2012 και μετά από εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις της ΚΥΑ αρ. πρωτ: 26931/ ΕΥΘΥ 580/ 14.6.2012 (ΦΕΚ 1968/Β/18.6.2012). Στην περίπτωση που ο δικαιούχος ή κύριος του έργου άσκησε το δικαίωμα διακανονισμού ΦΠΑ για επενδυτικές δαπάνες του έτους 2011 της συγχρηματοδοτούμενης πράξης, οφείλει να επιστρέψει και το ποσό αυτό.

Δ1. Υπολογισμός του επιστρεπτέου ποσού ΦΠΑ που ανακτάται κατ' έτος

- α. Εάν ο κύριος του έργου κατά την 31.12 κάθε έτους (από το 2012 και μετά) εμφανίζει χρεωστικό ή μηδενικό υπόλοιπο ΦΠΑ, τότε υποχρεούται να επιστρέψει το σύνολο του ποσού του ΦΠΑ της συγχρηματοδοτούμενης πράξης, για το οποίο έχει χρηματοδοτηθεί κατά την περίοδο 1/1-31/12 (ή από την 1/1/11 μέχρι 31/12/12, εφ' όσον άσκησε το δικαίωμα διακανονισμού ΦΠΑ για το 2011), με κατάθεση στο λογαριασμό «Αδιάθετα υπόλοιπα παρελθόντων οικονομικών ετών νομικών προσώπων», που τηρείται στην Τράπεζα της Ελλάδος, μέχρι τις 31/1 του επομένου έτους.
- β. Εάν κατά την 31.12 του έτους ο κύριος του έργου εμφανίζει πιστωτικό υπόλοιπο ΦΠΑ μικρότερο από ποσό για το οποίο έχει χρηματοδοτηθεί κατά την περίοδο 1/1-31/12, (ή από την 1/1/11 μέχρι 31/12/12, εφ' όσον άσκησε το δικαίωμα διακανονισμού ΦΠΑ για το 2011), υποχρεούται να επιστρέψει τη διαφορά με κατάθεση στο λογαριασμό «Αδιάθετα υπόλοιπα παρελθόντων οικονομικών ετών νομικών προσώπων», που τηρείται στην Τράπεζα της Ελλάδος, μέχρι τις 31/1 του επομένου έτους.
- γ. Εάν κατά την 31.12 του έτους ο κύριος του έργου εμφανίζει πιστωτικό υπόλοιπο ΦΠΑ μεγαλύτερο από το ποσό για το οποίο έχει χρηματοδοτηθεί κατά την περίοδο 1/1-31/12, (ή από την 1/1/11 μέχρι 31/12/12, εφ' όσον άσκησε το δικαίωμα διακανονισμού ΦΠΑ για το 2011), δεν υποχρεούται να επιστρέψει το ποσό για το οποίο χρηματοδοτήθηκε μέχρι τη λήξη του επομένου έτους, οπότε θα πραγματοποιηθεί ο επόμενος υπολογισμός.

Δ2. Υπολογισμός του επιστρεπτέου ποσού ΦΠΑ που ανακτάται κατά το έτος ολοκλήρωσης της πράξης

Ο υπολογισμός του επιστρεπτέου ΦΠΑ μετά την ολοκλήρωση της πράξης πραγματοποιείται για την περίοδο μέχρι το τέλος του μήνα που έχει υποχρέωση υποβολής περιοδικής δήλωσης ΦΠΑ ο δικαιούχος (ή κύριος του έργου), εντός της οποίας έχει εκδοθεί το τελευταίο τιμολόγιο δαπάνης για την πράξη. Ο υπολογισμός αυτός πραγματοποιείται κατ' αναλογία των αναφερομένων στην παράγραφο Δ1.

Ο δικαιούχος (ή κύριος του έργου), σε περίπτωση πιστωτικών υπολοίπων που δεν μπορούν να συμψηφιστούν σε επόμενες φορολογικές περιόδους, οφείλει να ασκεί το δικαίωμα επιστροφής ΦΠΑ που παρέχεται με το άρθρο 34 του Κώδικα ΦΠΑ. Σε κάθε περίπτωση οφείλει να ασκήσει το δικαίωμα αυτό κατά τη λήξη της φορολογικής περιόδου εντός της οποίας έχει εκδοθεί το τελευταίο τιμολόγιο του αναδόχου.

Δ3. Έλεγχος της ΔΑ για την επιστροφή του μη επιλέξιμου ΦΠΑ που χρηματοδοτήθηκε από το ΠΔΕ (εκκαθάριση χρηματοδοτηθέντος ΦΠΑ)

Πριν από την έκδοση της απόφασης ολοκλήρωσης της πράξης ο οικείος φορέας διαχείρισης ελέγχει την ορθή και έγκαιρη επιστροφή του μη επιλέξιμου ΦΠΑ που χρηματοδοτήθηκε από το ΠΔΕ, εκ μέρους του δικαιούχου (ή κυρίου του έργου) και προβαίνει στην εκκαθάριση του χρηματοδοτηθέντος μη επιλέξιμου ΦΠΑ (οφειλές 1 και 2), κατά τα οριζόμενα στην παρ. 6 του άρθρου 3 της ΚΥΑ αρ. πρωτ: 26931/ ΕΥΘΥ 580/ 14.6.2012 (ΦΕΚ 1968/Β/18.6.2012). Οι οφειλές 1 και 2 υπολογίζονται από τον αρμόδιο φορέα διαχείρισης και περιλαμβάνονται στην απόφαση ολοκλήρωσης της πράξης, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην ως άνω ΚΥΑ.

Σε περίπτωση που διαπιστώνεται καθυστερημένη επιστροφή από το δικαιούχο του χρηματοδοτηθέντος ΦΠΑ, τότε επιβάλλονται τόκοι, με επιτόκιο που ορίζεται για κάθε ημερολογιακό έτος, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Ελλάδα και δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με το κεφάλαιο V του Κανονισμού (ΕΚ) 794/2004 της Επιτροπής.

Ε. Πράξεις εκτελούμενες μέσω προγραμματικών συμβάσεων

Σε περίπτωση έργου εκτελούμενου μέσω προγραμματικής σύμβασης και εφ' όσον τα τιμολόγια του αναδόχου εκδίδονται στο όνομα του δικαιούχου, ο οποίος δεν έχει δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ, τότε δεν υφίσταται υποχρέωση επιστροφής μέρους ή όλου του χρηματοδοτηθέντος ΦΠΑ.

Εάν ο κύριος έργων ύδρευσης ή και αποχέτευσης που εκτελούνται μέσω προγραμματικής σύμβασης πραγματοποιεί ο ίδιος (και όχι ο δικαιούχος) τις πληρωμές προς τον ανάδοχο, τότε είναι αυτός υπόχρεος στη διαδικασία επιστροφής και εκκαθάρισης του ΦΠΑ. Επίσης ο φορέας αυτός (π.χ. ΔΕΥΑ) οφείλει να εξασφαλίσει από ίδιους ή άλλους πόρους το ποσό της μη επιλέξιμης δαπάνης ΦΠΑ, για την οποία δεν επιχορηγείται από το ΠΔΕ.

**Ο Υπουργός
Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας,
Υποδομών, Μεταφορών και
Δικτύων**

Κωνσταντίνος Χατζηδάκης

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων (ΕΣΠΑ) (ηλεκτρονικά)
3. Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού της Εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΥΣ)
4. Ειδική Υπηρεσία Θεσμικής Υποστήριξης (ΕΥΘΥ)
5. Ειδική Υπηρεσία Αρχή Πληρωμής
6. Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης και Παρακολούθησης Λοιπών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων

Πίνακας Αποδεκτών:**ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΕΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ****Υπουργείο Εσωτερικών**

- Γεν. Γραμματέα, **κ. Ι. Ιωαννίδη**
Βασ. Σοφίας 15, 106 74 Αθήνα

Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής

- Γεν. Γραμματέα Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, **κ. Κων/νο Μαθιουδάκη**
Μεσογείων 119, 101 92 Αθήνα
- Ειδικό Γραμματέα Υδάτων, **κ. Κ. Τριάντη**
Ιατρίδου 2 & Κηφισίας 124, 115 26 Αθήνα

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ**Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας - Θράκης**

- Περιφερειάρχη κο Αριστείδη Γιαννακίδη
Δημοκρατίας 1
69100 Κομοτηνή

Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

- Περιφερειάρχη
Βασ. Όλγας 198
54655 Θεσσαλονίκη

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

- Περιφερειάρχη κο Γεώργιο Δακή
Δημοκρατίας 52 (Διοικητήριο)
50100 Κοζάνη

Περιφέρεια Ηπείρου

- Περιφερειάρχη κο Αλέξανδρο Καχριμάνη
Πλατεία Πύρρου 1
45221 Ιωάννινα

Περιφέρεια Θεσσαλίας

- Περιφερειάρχη κο Κωνσταντίνο Αγοραστό
Διοικητήριο
41110 Λάρισα

Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

- Περιφερειάρχη κο Σπυρίδωνα Σπύρου
Σπ. Σαμάρα 13
49100 Κέρκυρα

Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

- Περιφερειάρχη κο Απόστολο Κατσιφάρα
Κορίνθου 327
26110 Πάτρα

Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

- Περιφερειάρχη κο Κλέαρχο Περγαντά
Υψηλάντου 1
35100 Λαμία

Περιφέρεια Αττικής

- Περιφερειάρχη κι Γιάννη Σγουρό
Λ. Συγγρού 15-17
117 43 Αθήνα

Περιφέρεια Πελοποννήσου

- Περιφερειάρχη κο Πέτρο Τατούλη
Πλατ. Εθνάρχη Μακαρίου
22100 Τρίπολη

Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

- Περιφερειάρχη κο Αθανάσιο Γιακαλή
Πλατεία Κωνσταντινουπόλεως 1
81100 Μυτιλήνη

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

- Περιφερειάρχη κο Γιάννη Μαχαιρίδη
Πλ. Τσιροπινά
84100 Ερμούπολη Σύρου

Περιφέρεια Κρήτης

- Περιφερειάρχη κο Σταύρο Αρναουτάκη
Πλατεία Ελευθερίας
71201 Ηράκλειο

ΕΙΔΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ**Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων**

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης των Ε.Π. του στόχου **Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία**
Προϊστάμενο Ε.Υ., κ. Εμμανουήλ Γεώργιο
Λεωφ. Γεωργικής Σχολής 65
570 01 Πυλαία Θεσσαλονίκης

Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. **Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη**
Προϊστάμενο Ε.Υ, κ. Χατζηπαραδείση Αστέριο
Αεροπόρου Παπαναστασίου 34, 115 27 Αμπελόκηποι, Αθήνα
- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού & Εφαρμογής των Δράσεων του ΥΠΕΚΑ στους τομείς της **ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ του ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ**
Προϊστάμενο Ε.Υ. κ. Νικόλαο Κλενιάτη
Λεωφ. Μεσογείων 119, 101 92 Αθήνα
- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Περιβαλλοντικών Δράσεων (ΕΥΣΠΕΔ)
Προϊσταμένη Ε.Υ. κα Κούρτελη Χρυσούλα
Ιτέας 2 & Ευρυτανίας, 115 23 Αθήνα

Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας - Θράκης

- Προϊστάμενο ΕΔΑ, κ. Βασίλειο Πιτσινίγκο
Ηροδότου 28, 691 00 Κομοτηνή

Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

- Προϊσταμένη ΕΔΑ, κ. Ωραιοπούλου Αγγελική
Λεωφ. Γεωργικής Σχολής 65
570 01 Πυλαία Θεσσαλονίκης

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

- Προϊστάμενο ΕΔΑ
ΥΔΕΠ Δ. Μακεδονίας Διοικητήριο ΖΕΠ, 501 00 Κοζάνη

Περιφέρεια Ηπείρου

- Προϊσταμένη ΕΔΑ, κα Ρόκκου Ελένη
8^{ης} Μερραρχίας 5-7, 45 445 Ιωάννινα

Περιφέρεια Θεσσαλίας

- Προϊσταμένη ΕΔΑ, κα Σαραφίδου Μελοπομένη
Σωκράτους 111, 413 36 Λάρισα

Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

- Προϊστάμενο ΕΔΑ, κ. Οικονόμου Πέτρο

Εθν. Παλαιοκαστρίτσας Αλυκές Ποταμού, 491 00 Κέρκυρα

Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

- Προϊστάμενο ΕΔΑ, κ. Τζωρτζή Μιχάλη
ΝΕΟ Πατρών - Αθηνών 28, 264 41 Πάτρα

Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

- Προϊσταμένη ΕΔΑ κα Παπαθανασίου Αλεξάνδρα
Υψηλάντη 12, 351 00 Λαμία

Περιφέρεια Αττικής

- Προϊστάμενο ΕΔΑ, κ. Λέμα Κωνσταντίνο
Λεωφ. Συγγρού 98-100, 117 41 Αθήνα

Περιφέρεια Πελοποννήσου

- Προϊστάμενο ΕΔΑ, κ. Σκούρα Αναστάσιο
Τέρμα Ερ. Σταυρού, 221 00 Τρίπολη

Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

- Προϊστάμενο ΕΔΑ
1^ο χλμ. Μυτιλήνης - Λουτρών, 811 00 Μυτιλήνη

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

- Προϊστάμενο ΕΔΑ, κ. Βουτσίνο Αντώνιο
Σ. Καράγιωργα 22, 841 00 Ερμούπολη

Περιφέρεια Κρήτης

- Προϊσταμένη ΕΔΑ, κα Κασσωτάκη Μαρία
Δουκός Μποφώρ 7, 712 02 Ηράκλειο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (ΕΕΤΑΑ Α.Ε.)

Μυλλέρου 73-77, 10436 Αθήνα